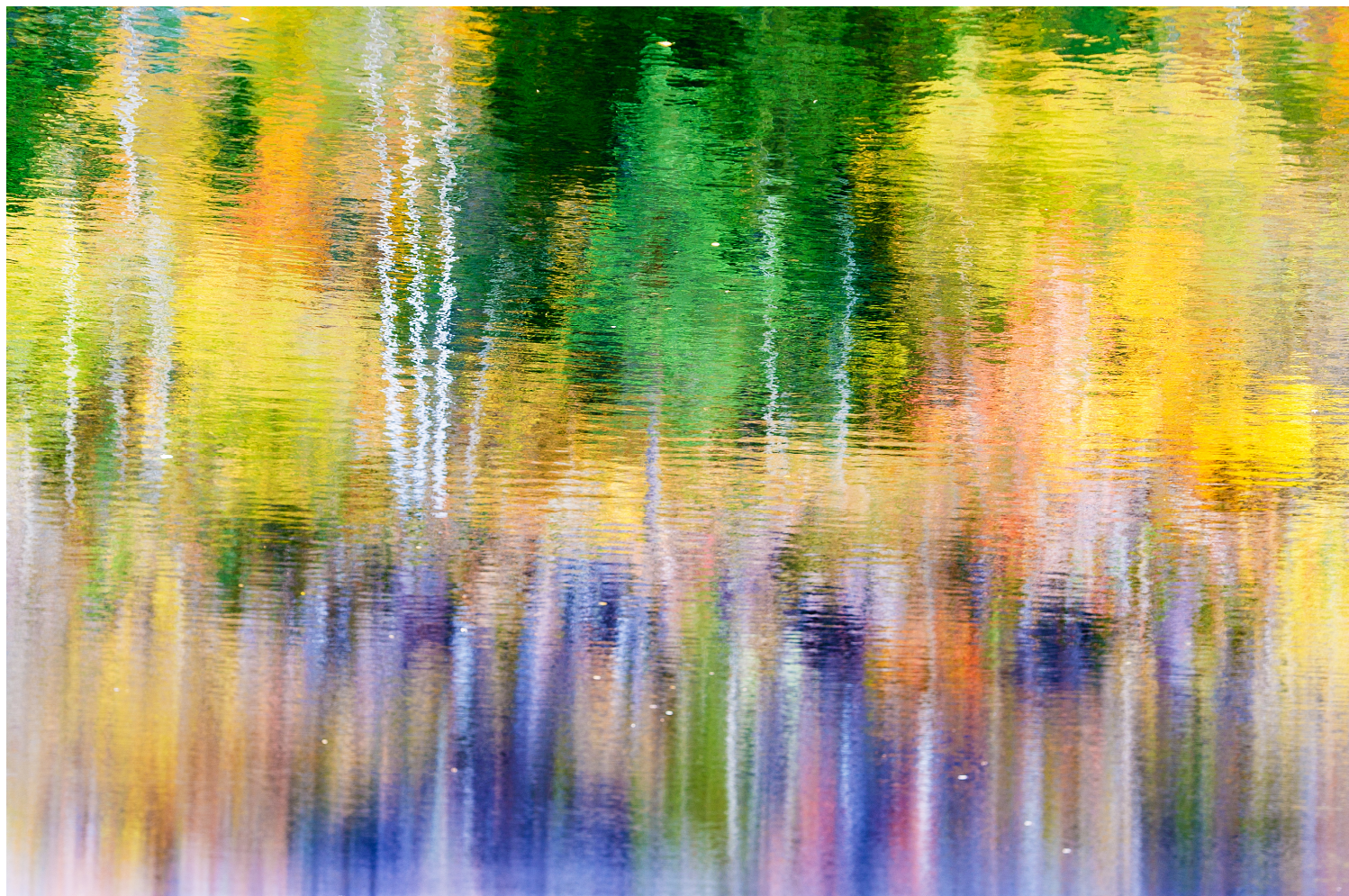

Rozhovor s krajanem – David Lacina

David byl první Čech, kterého jsem v Norsku potkal. Bylo jaro roku 2000, já jsem byl v Oslu dva týdny, přišly Velikonoce a k mému překvapení se celá zem na týden zastavila. Neměl jsem co dělat a někdo z AIESEC, studentké organizace, která mně i Davidovi našla v Norsku výměnnou praxi, mi dal na Davida email. Ten byl pro, abych se za ním přijel podívat. Mých 250 norských korun, které jsem si do začátku na pobyt v Norsku vyměnil, mi už dávno došlo. Vlastně jsem, abych pravdu řekl, dal většinu obnosu hned první den za cestu z letiště. Tak jsem neměl na výběr a bez váhání se vypravil do Sandefjordu stopem. Proč taky ne, byl to běžný způsob dopravy pro českého studenta v devadesátých letech. Už ani nevím jak rychle, ale nakonec jsem se do Sandefjordu dostal. Řidiči byli fajn, měli mě ale lépe řečeno za podivína. Říkali, že člověka s palcem nahoru u krajnice dlouho neviděli a naznačovali něco o květinových dětech... Poučil jsem se. Byla to má první a zároveň poslední cesta v Norsku autostopem.

Davidova i moje roční výměnná praxe se trochu protáhla. Píše se rok 2014 a scházíme se v Davidově nově zrekonstruovaném domě ve Slattum k rozhovoru pro čtenáře časopisu Forum.

V minulém čísle věstníku jsme upozornili na tvou novou fotoknihu o Norsku s názvem Beautiful Norway. Jak se kniha prodává?

Oproti mému očekávání dobře. Nečekal jsem žádné velké prodeje, cílem spíše bylo se s lidmi podělit o místa v Norsku, na kterých jsem byl, zprostředkovat aspoň prostřednictvím fotografií to, co jsem prožil. Takže jsem rád, že se lidi o Norsko a jeho krásy zajímají a knihu si občas někdo koupí.

Slyšel jsem, že na Amazonu, kde jsi knihu vydal, byla jednou z nejprodávanějších o Norsku. Je to pravda?

Je to tak. Chvilí se držela v první padesátce nejprodávanějších knížek o Norsku, později klesla. Časem jsem zjistil, že vždycky, když si ji někdo koupí, tak zas vyskočí mezi ty právě aktuálně nejprodávanější v dané kategorii a chvíli se tam drží, protože ji lidé dostanou „naservírovanou“ jako nejvíce prodávanou.

Je vidět, že Amazon má vytvořen dobrý marketingový algoritmus, který ti pomáhá.

Já jsem dokonce četl, že si někteří autoři takto „pomáhají“ v prodeji. Kupují si sami své knihy, aby se jejich titul dostal nahoru a dál se prodával na

té vlně obliby. Ale jak jsem řekl, cíl té mojí knížky nebyl prodej a z toho plynoucí výdělek, takže podobné praktiky jdou mimo mě. Hlavní cíl bylo podělit se s lidmi o destinace a zajímavá místa, které jsem za těch posledních 14 let po Norsku procestoval.

Když zmiňuješ tato léta, to odpovídá i začátku tvého pobytu v Norsku, že?

Přesně tak, v podstatě nejvíce cest co se počtu destinací týče, jsem podnikl hned potom, co jsem přijel. Všechno bylo nové. Já jsem vlastně každý víkend trávil někde na cestách po Norsku. Pokaždé někde jinde, často na horách. A postupně jsem si oblíbil místa, na která jsem se začal vracet. Ze začátku to bylo takové prozkoumávání, kdy jsem nevěděl, jak to tam bude vypadat, ale vždycky jsem se nadchl a už se těšil na další víkend a další cestu. Časem jsem si oblíbil místa, na která se teď vracím, třeba Lofoty, Hemsedal, západní pobřeží, Jotunheimen, Vestfold, oblasti fjordů kolem Runde. Každé má něco do sebe a pokaždé mi ukáže jinou tvář, to je na tom to krásné. Takže v podstatě mé cesty byly intenzivnější ty první roky, sice jsem i nadále cestoval, ale počet destinací už se snížil.

Vlastně na Norsko už ti ani nezbývalo tolik času. Ty jsi pak cestoval hlavně po světě.

Co se týče delších pobytů, tak jsem vždycky musel vzít do úvahy, jestli dovolenou vyčerpát tady v Norsku, anebo využít toho, že cestování z Norska je relativně levné, a koupit si letenku za pár tisíc a strávit měsíc v Africe anebo v Asii. Nakonec skoro vždycky zvítězí exotika. Jedno ale musím říct, pokaždé, když jsem se vrátil z podobné destinace, tak vždycky jsem po návratu obdivoval norskou přírodu a její snadnou dostupnost. Na spoustě míst, která jsem navštívil, když se chcete vydat do přírody, musíte mít rangera, musíte zaplatit poplatky. Norsko je naprosto fantastické v tom, že si stačí vzít stan, anebo ani ten ne, dají se použít DNT chaty, které tady výborně fungují. Člověk vyrazí a může strávit týden, měsíc, naprosto sám putováním fantastickou přírodou a málo co se ve světě dá srovnat s tím, co máme tady. A proto jsem strašně rád, že žiji v této zemi.

Jak tě poslouchám, tak po čtrnácti letech už mluvíš o Norsku, jako o svém domovu. Připadáš si tu tak?

Víceméně ano, ty první měsíce jsem říkal: Za rok se vrátím. Přece jen je zde trochu jiné podnebí a člověk si musí trochu zvykat. Já měl navíc hned ten první rok smůlu na počasí, kdy v kuse pršelo od jara až do podzimu. Když jsem se tehdy s trochou nadsázky kolegy ptal, kdy by tak mohlo přestat pršet, pač mi to připadne jak v Asii při období dešťů, tak mi s trochou trpkým úsměvem odvětil, že až začne sněžit. Vzpomínám na jeden den na podzim, kdy přestalo pršet, a lidi vycházeli ven na ulici a dívali se na sluníčko. Tak to jsem si říkal, že nevím, jestli to zvládnou. Dlouhé

tmavé dny, kdy v zimě je tma od tří odpoledne do rána do desíti. Ale po čase jsem si na to zvyknul, za tmy jsem třeba začal v zimě chodit na běžky a zamiloval si ty noční dobrodružství, kdy člověk jede krajinou osvětlenou měsícem, kolem ani noha, klid, jen snůh křupe. Takže mi v tom hodně pomohla ta místní příroda a taky místní lidé, o kterých mnozí říkají, že jsou to takové studené nosy, že se zde těžko vytváří přátelé. Ovšem přátelé, které tu získáte, pak máte až do konce života. To vím z vlastní zkušenosti. Takže ano, já už jsem se tady usadil a chtěl bych tady dál zůstat. I když Čechy budou vždycky můj domov a rád se tam vracím.

Mluvíš o místních lidech. Ty jsi vlastně prvních sedm let bydlel v Sandefjordu a po té ses přestěhoval do Oslo, teď nově bydlíš jen kousek za Oslem. Vidíš rozdíl v lidech?

Tak určitě. Když jsem před čtrnácti lety přijel do Sandefjordu, tak byl velký rozdíl v tom, že tam nebylo tehdy tolik přistěhovalců. Když jsem na někoho začal mluvit anglicky, tak oni byli úplně u vytržení a hned se zajímali, odkud jsem, co tu dělám. A navíc, Sandefjord byla spíše větší vesnice, lidi byli otevření a přátelští, každý se s každým znal. Domy jsme nezamykali, natož auta před obchodem. Jenomže po otevření hranic s EU, tuším v roce 2004, tak tu začal obrovský příliv lidí z východní Evropy, za kterou Noři považují Lotyšsko, Litvu či Polsko. Auta se začaly krást, domy vykrádat. A s tím se samozřejmě bohužel posunul i pohled Norů, i přes jejich velkou toleranci. Co se Osla týče, tak je to samozřejmě velkoměsto, takže tady chování lidí není takové jak na vesnici. Rozdíl teď už je spíš v tom, že když s někým mluvím, tak se mě zeptá, jestli náhodou nejsem z Polska a jestli tady maluju baráky. (smích) Ale řekl bych, že ten rozdíl mezi venkovem a hlavním městem není tak markantní, jak je třeba v Čechách. Tady jsou lidé všude víceméně příjemní.

Téma tohoto čísla časopisu je vlastně obrácené. Neptáme se, jak vnímáme Nory, které jsi teď svým pohledem popsal, ale jak my teď při návratech zpět vnímáme Čechy a Česko, případně Moravu, odkud my dva pocházíme. Vidíš ty nějaký rozdíl po těch čtrnácti letech? Anebo naopak rozdíl v čem jsou Češi jiní než Noři?

Úplně první, co mě napadá je určitě závist. To vidím jako největší rozdíl. Jako příklad uvedu; když má někdo v Čechách lepší auto a zahrádku, tak se mu ostatní snaží znepříjemnit život a hází mu klacky pod nohy. Naopak Noři, když vidí, že se člověk snaží, tak mu naopak pomáhají, podporují ho. To je asi dost dané místním sociálním systémem. Tady jsou si přímý dost blízké, ať už člověk je třeba tesař a staví domy anebo vystudovaný inženýr. Pravda, služby jsou v Norsku drahé, na straně druhé má tím pádem člověk šanci dělat to, co ho skutečně baví a ne něco, co musí, protože je to extra dobře placené.

A jakou změnu třeba vnímáš na Češích?

Mladší generace nezažila komunisty a docela mě překvapuje, že mladých je více a více pro levici, čímž se komunisté opět dostali do parlamentu a drží si stále dobré preference, teď už i od mladých voličů, od těch, kteří jejich moc nezažili. To mě opravdu překvapilo, že nevidí naši historii a nenaslouchají zkušenosti starších, kteří zažili komouše, kdy hranice byly v podstatě zavřené, na Škodu 120 se čekalo na pořadník. Další změna, tentokrát pozitivní, kterou doma vidím, že se začalo přemýšlet nad designem, architekturou a vnějším vzhledem budov. Vzpomínám si, že ze začátku mě při návratech vždycky bily do očí a deprimovaly staré šedé paneláky. Dnes je spousta náměstí a historických budov restaurováno a i ty fasády paneláků jsou mnohem barevnější.

Rád bych se tě ještě zeptal na focení. Ty jsi v podstatě začal fotit, až když jsi přijel do Norska. Možná ve spojení s tím, že tě tu toho tolik zaujalo a možná i tím, že jsi tu byl sám a chtěl sis najít nějaké hobby. Hodně rychle ses ale dostal na úroveň, která se dá označit za profesionální, i když se fotografií vlastně neživíš. Měl bys nějakou radu jak na to, když by někdo chtěl začít?

Není potřeba si nakupovat drahou a složitou výbavu. Často se mě někdo ptá – ty fotíš, porad' mi nějaký foťák, mám na to dvacet tisíc. O tom to ale vůbec není. Kvalitní fotka není v počtu megapixelů, ale v tom jakým působí dojmem. To se dá udělat i manuálním foťákem. Tvzení, že na dobrou fotku je potřeba drahé vybavení, je jako tvrdit, že dobré jídlo se dá udělat jen v hrncích od Le Cruiset za dvacet tisíc. Já sám jsem začínal s manuální zrcadlovkou s dvěma manuálními objektivy. Není potřeba investovat do drahých foťáků. Dnes se dá dobře použít i foťák v mobilu. Honza Šibík, který fotil pro Reflex, výborný válečný fotograf, teď už vydává čím dál víc fotek nafocených iPhonem.

Samozřejmě, když má člověk zrcadlovku a začne si hrát s expozicí, začne víc chápat ty souvislosti v nastavení a má prostor se více realizovat. Ale pro zvládnutí kompozice a základních nastavení, tak k tomu není potřeba žádný drahý foťák. Takže když chcete začít fotit, pořídte si to, co vám páсне do ruky, co není ani nějak extra drahé a foťte, zkoušejte, co funguje. Mrkněte na tvorbu ostatních, na fotky, které se vám líbí a zkuste se od nich inspirovat k vlastní tvorbě, najít si směr. Ono to vždycky vypadá na monitoru a pak hlavně na papíře jinak, než když to člověk fotil. Často se mi stává, že vyfotím fotku, o které si myslím, že to bude naprosto super, příroda a scéna je fantastická a pak to vytisknu a zjistím, že mě výsledek vlastně vůbec nenadchl. Je potřeba naučit se, kdy je ta scéna dobrá a kdy vyjde pěkně i na fotce. A naopak, kdy je pěkná jen na pohled.

Poslední rada co mě napadá, je dát fotky ke kritice na různé weby, v Norsku třeba zaběhlý foto.no. Ze

začátku se obrňte dávkou tolerance a berte každý jakkoli negativní příspěvek pozitivně, snažte se z něj poučit.

Ty jsi možná udělal i dobrou zkušenost právě tím, že sis už hodně brzo udělal i svůj vlastní fotoweb a získával jsi tak hodně reakcí a komentářů od dalších lidí.

Photo.lacina.net funguje už od roku 1996, publikuji tam většinu fotek z cest a má sloužit primárně jako inspirace pro další cestovatele. Co se kritiky týče, tak pro mě teď asi nejvíce funguje, když fotky vytisknu, a pak když třeba jedeme někde na chatu se známými a ty fotky jim ukážu a tam pak nejlíp vidím ty reakce.

Díky za rozhovor!

Ptal se Petr Dreiseitl,

Foto «Podzim» a «Svenner fyr», David Lacina

David Lacina (37) je fotograf a IT specialista, vystudoval Ekonomii a IT na Mendelově Univerzitě v Brně, procestoval nespočet zemí a světadílů, kde vyhledával málo navštěvovaná místa a izolované domorodce. Články a fotografie z jeho cest uveřejnila řada známých magazínů, jako National Geographic, Aftenposten A-magasinet, Reflex, TravelFocus, Koktejl, Lidé a Země.

Více o Davidovi, o jeho cestách a fotografie najdete na jeho webu photo.lacina.net

